

Přílohy

Příloha 1: Rozhovor s režisérem György Pálfi

Rozhovor s György Pálfi

Pracujete teď na něčem novém?

Ano, právě teďka na něčem pracuji, zrovna upravujeme a dokončujeme. Loni v létě jsme natáčeli film v Kanadě, který je založen na příběhu polského spisovatele. Bude to rodinné drama a scifi .

Obsahuje i tento film nějaké typické zvláštnosti, které můžeme vidět snad ve všech vašich filmech?

Snažíme se dát do filmu něco osobitého, něco co zaujme něčím jiným než je ve zvyku, ale maďarský fond pro kinematografii je dost konzervativní, tudíž nemáme moc prostoru na tyto „cool a weird things“, jak tomu vy mladí říkáte. Takže mě to velmi mrzí, ale bohužel tento film je takový umírněnější nebo na můj vkus rozhodně. Velmi jsem se snažil tam nějakou malou „bláznovinku“ vložit, ale bohužel to neprošlo.

Jak byste porovnal situaci maďarské kinematografie v době, kdy jste studoval a nyní? Co je rozdílné? Jsou to témata, diváci nebo politická situace?

Opravdu těžké říct. Já jsem v tomhle asi jiný, já nikdy moc dopředu nepřemyslím jaký film natočím. To vždycky nějak přijde a obvykle si vyberu něco, co vím, že zajímá mě a také co vím, že mě bude zajímat ještě několik let potom, co to natočím. Potřebuju být s tím tématem spjat a milovat ho. V roce 2001 jsem natočil svůj první film. Publikum se určitým způsobem mění, to rozhodně, lidé stárnou a doba se vyvíjí, ale co je stejné, že divák chce většinou vidět moderní cestu vyprávění příběhu, něco nového. Například maďarští diváci nemají rádi maďarské filmy. Ztrácíme diváky, ale to není otázka nynějška, je to už dlouhotrvající proces.

Takže jste možná slavnější v jiných zemích více než u vás?

Ano, to pravděpodobně jsem. Ale pravdou je, že já nejsem úplně ten typ režiséra, který dělá mainstreamové filmy pro každého, tak možná proto.

A když porovnáme dobu jako takovou, bylo to dříve striktnější, myslím v době vašeho studia třeba?

Každý film je pro mě nový začátek, začátek, kde musím začít bojovat. Když jsem studoval, tak jsem si myslel, že natočím jeden dobrý film a přijde to všechno automaticky, že pak budu jen točit a točit, ale nebylo tomu tak. Byl to boj a každý film je boj, ale já to miluji. I nyní, i přesto, že si myslím, že za sebou mám kus práce, i přesto musím žádat o peníze a obhajovat svoje nápady a přemlouvat, že něco umím, že už jsem pár úspěšných filmů přeci natočil. Občas si přijdu, že mě ti lidé ani moc neznají. Takže co se týče téhle stránky, tedy získávání grantů tam se nic nezměnilo. Stále musím bojovat jako za mlada. Hukkle jsem natočil, když jsem byl student, v mém posledním ročníku. Tam jsme si se spolužáky řekli, že naše diplomová práce bude něco velkého a taky že byla.

Ale je to u vás v Maďarsku celkem uznávaný film, je to tak?

Ano, to je, ale neznamená to, že se mi nějakým způsobem otevřely dveře. Já se popravdě teď cítím na stejném bodě, jako před svým prvním filmem Hukkle.

Myslíte si, že revoluce něco změnila, že je pro vás teď jednodušší točit filmy?

Těžká otázka, je zde lehká změna ve financování, za socialismu dala vláda peníze a bylo zde 5 mužů, kteří rozhodovali na jaké filmy a komu tyto peníze půjdou. Pak se to změnilo, vláda vytvořila fond a tento fond dává určitý obnos peněz, není to mnoho, ale dávají nějaké peníze a je zde jeden zástupce z filmového průmyslu a ten rozhoduje, kdo tyto peníze dostane. Musí se podat přihláška, kde přednesete scénář a odprezentujete svůj nápad. Možná že za socialismu to bylo lepší, bylo zde pět leadrů, kteří rozhodovali, kam peníze půjdou, takže když jeden řekl ne, mohli jsme jít k druhému a zkusit to znovu. Nyní je to jeden člověk, takže je to dost subjektivní. Je to striktnější. Proč vlastně mluvím o finanční situaci, to je vlastně problém tady v Maďarsku, natočení filmu není levná záležitost a tudíž bez peněz je nemožné něco vytvořit. Zrovna před pár dny se mě nějaký novinář zeptal, když Maďarsko vyhrálo Golden bear v

Berlíně a předtím Oscara, jak je to možné, že máme nyní takové úspěchy. A já mu řekl, že režiséři se nezměnili, oni chtějí pořád dělat dobré filmy a když je někdo podpoří a dá jim nějaký finanční základ, tak je vytvoří. Takže to je celkem důležitá část toho celého procesu. A když jste se ptala na ten rozdíl, nyní a dříve, tak natočit film dnes je dražší než bylo, nyní není možné vytvořit film pouze z peněz, které jsem získal na předešlém filmu. Je nezbytné být podporován z kulturního fondu. Je to celkem politická otázka. V malých zemích je to vždy náročnější, myslím, že víte, o čem mluvím, v Česku je to asi obdobné.

Když navážu na vaše povídání, jde tedy fondu především o téma či obsah nebo podle čeho se rozhodují? Pomohl Vám úspěch s Hukkle k tomu získat peníze na Taxidermii?

Nemyslím si, například já, když jsem natočil Hukkle, což byl opravdu úspěch v té době a ještě k tomu to byl velmi levný film, studentský, tak jsem přišel s návrhem Taxidermia. Po Hukkle mě celkem chtěli podpořit, ale já přišel s Taxidermií, totálně odlišné téma, ale na druhou stranu si myslím, že to byl film pro podobně naladěné diváky, protože Hukkle je artový film. Pomalý, nemluví se v něm a Taxidermia je také artová, jiná než ostatní. Ale zase zde není potřeba taková trpělivost. Potom co si ale zástupci fondu přečetli scénář, tak řekli ne. Tak jsme se přihlásili do jedné soutěže a vyhráli jsme cenu za nejlepší evropský filmový projekt a to nám vlastně pomohlo, protože Francouzi přišli s tím, že nás podpoří a v tu chvíli se i u nás v Maďarsku rozhodli, že nás podpoří. Ale zprvu to byl jimi úplně odepsaný film. Řekli mi: „My tě máme rádi Gyorgy, kamaráde, ale tenhle film je moc, je to nechutné a zvrhlé, to nejde přeci, tohle nemůžeme podpořit. Nedělej to prosím tě, ber to jako radu.“

Myslíte si, že jsou vaše filmy dělané spíš pro mladší a otrlejší diváky, třeba právě pro generaci Y? Přemyslíte vy sám pro koho je film tvořen, zamýšlíte se, na koho cílíte?

To je celkem záludná otázka, často se mě novináři ptají, kdo je moje publikum. Ale já to nemůžu přesně říct, na koho cílím. Ale své diváky mám a to jsou ti pravý, kteří jsou na stejné vlně a jdou do mých filmů a milují je. Nezaleží asi úplně na věku. Často dělám to, že své filmy promítám různým lidem a pak se ptám, rozumíte tomu, chápe tohle, líbí se ti to? A tohle většinou dělám ve fázi, když se film upravuje, takže se s tím vlastně dá ještě něco dělat. Ale na konci jsem stejně já, kdo rozhodne co a kdy a kde bude. Na konci projektu si vždy řeknu, že dělám ten film pro sebe, dělám to, jak já chci, jak mě to baví a buď se to někomu líbit bude

anebo ne. Ale doufám, že existuje někdo, v naší zemi, na tomhle světě, komu se líbí to stejné co mně. Jak Hukkle tak Taxidermia jsou filmy pro celkem trpělivého a přemýšlejícího diváka. Moje filmy nejsou jako ty americké, které vám dají takové to, sedni si a užij si to, odpočiň si a relaxuj. Moje filmy jsou náročnější, které spíš říkají, pojďte se mnou a bojujte se mnou. Pravděpodobně jsou moje filmy pro užší okruh diváků.

Četla jsem nějaký článek, kde se psalo, že jste získal cenu, nějaké peníze a použil je na jiný film je to tak? Na co to bylo?

Ano, ano, to byl Final Cut. Tento film jsme udělali v době, kdy filmový fond nedostal peníze od vlády. Bylo to v letech 2008-2012. Během 4 let nebyly žádné peníze a já jsem vyhrál nějaký obnos, nebylo to nic velkého, asi 30 000EUR. Což bylo asi 10% procent celého rozpočtu. Pak jsem nějakým způsobem zjistil, že vlastně ani nic točit nechci, když na to nemám dostatečné prostředky a tak jsem se rozhodl, že dám dohromady film z různých filmů z historie, že z každého si vezmu pár záběrů nebo scén, upravím je, poskládám a vytvořím nový film, jeden nový příběh. Moje představa byla udělat něco jiného, tak jsme vytvořili nový příběh složený z různých filmů, různých postav, ale říkající jeden děj. Pracovali jsme na tom jeden rok, sledovali jsme filmy a vybírali si mužské a ženské role a hledali způsob jak to poskládat, aby to tvořilo jeden smysluplný příběh. Ale když jsme sestříhali prvních 12 minut, tak jsme si řekli, že je to dobré a že do toho jdeme! Byl to velký moment, ale rozhodli jsme se, že vytvoříme celovečerní film.

Měli jste problém s publikováním tohoto filmu?

Ano, měli a dost. Bylo téměř nemožné publikovat tento film normální cestou. Takže je to spíš film pro univerzity, napsali jsme k tomu knihu a udělali z toho vlastně takový studijní materiál.

To byl asi první film vůbec, který byl takto vytvořený a sestříhaný ze 450 různých snímků, je to tak?

No, celovečerní určitě, ale jinak zde bylo mnoho short filmů, které byly postavené na podobné bázi.

Když se vrátím k Taxidermii, ve scéně, kde hlavní postava souloží, je to s prasetem/se ženou, opravdu to dělá nebo ne? Je to takový zvláštní záběr, je to proto, že si to má divák domyslet nebo jak jste to myslel?

Ano, je to tak, ale tahle hlavní postava je celkem v divné situaci, jak fyzicky, tak psychicky není v úplně dobré kondici. Já často používám tyhle paradigma, je to možná pravda možná ne.

Co si myslíte o technickém pokroku ve filmovém průmyslu? Jste rád, že je zde tolik nových vymožeností?

Ano, miluji to. Je to jeden z těch rozdílů, na které jste se ptala. Tohle šlo hodně dopředu a mě to moc baví. Taxidermia a Hukkle byli noční můrou, mohli jsme jednu scénu točit jednou nebo dvakrát, protože jsme neměli tolik peněz ani materiálu. Můj poslední projekt byl virálního charakteru a to mě taky ohromně bavilo.

Ve vašich filmech je spousta zvláštních, divných občas až nechutných scén. Kde berete takovéhle nápady?

Tohle přijde zvláštní mě, kdo určuje co je divné, co je nechutné? Všechny ty věci, co můžete vidět v mých filmech, to všechno je součástí našich životů. Proč by to mělo být divné? Je to hrozně subjektivní, někdo vidí krev a omdlí, někdo to má rád. Kde je nějaký limit toho, co je nechutné? Kde je hranice? Například Taxidermia, novináři se mě ptali, proč ukazují ve svém filmu penis. Vždyť je to explicitní. Ale to, že v jiném mém filmu je vidět jak někdo střílí člověka do hlavy, na to se nikdo nezeptal, na to nikdo nic neřekl. Tohle jim přišlo úplně normální. To že děti mohou vidět každý den v televizi, jak se lidé zabijí a umírají a to je v pořádku. Já pak jednou ukážu penis a masturbaci a je to pohoršující. Ale tohle je život. Nikdy jsem naživo neviděl, jak někdo někoho zabije, ale svůj penis vidím dnes a denně, proč by to mělo být tabu? Mám rád tvořit filmy, které když zhlédnete, tak nad nimi přemýšlíte.

A ten příběh s mužem, co chce vypreparovat sám sebe, ten vznikl na základě výstavy „BODY“. Byla to trošku morální otázka, můžeme to vlastně udělat nebo ne? Bylo to i o sebezpetí a přemýšlení o vlastním těle. V našem příběhu to byla poslední část, kde poslední člen generace si řekl, jsem socha, jsem smysl, tohle je akt. Je to vlastně o tom, kdy něco začíná a končí ve stejný moment. A v tomhle příběhu je ta zásadní bod. Kdy ten muž umírá,

to je ten moment, kdy vlastně začíná žít navždy. Protože už to není tělo, ale stává se z toho uměleckého dílo. Nechutná cesta poznat sám sebe nebo vlastně zjistit něco víc sám o sobě.

Co si myslíte o homosexualitě, feminismu a takových těch tématech, která dříve byla tabu?

Nerozumím tomu. Ve slova smyslu, proč to bereme jako nějaké témata, vždyť je to život. Já obvykle pracuji s lidmi, s lidským chováním, lidskou láskou a nezáleží mezi kým ta láska je. Ta síla lidského chování nebo lásky je u všech lidí stejná. Nechápu proč je tak důležité kdo, s kým to prožívá. Jestli je to muž se ženou nebo muž s mužem, mě na tom nezáleží. Jednou jsem dělala casting, točili jsme video a pozvali jsme lidi z ulice. Postavili jsme podium a ptali jsme se jich na velmi odvážné a drsné otázky ze života. Chtěli jsme dělat casting, kdy se budeme ptát lidí v krátkém čase a životní otázky a budeme pozorovat jak blízko a hluboko se můžeme dostat k těmto lidem. Byli to vlastně lidi, kteří pro nás byli naprosto cizí lidé, ale po tom 5ti minutovém rozhovoru to už nebyl nikdo cizí, věděli jsme jeho životní příběh, znali jsme ho.

A byl tam jeden člověk, který přišel, sedl si a čekal na otázku, my se ho zeptali, co je pro něj v životě důležité. A on nám odpověděl, já jsem homosexuál a my jsme řekli dobře, ale co je pro tebe v životě důležité. A on nemohl říct nic dalšího, protože on se cítil jako extrém, pro něj tohle bylo největší životní tajemství, pro nás to nebylo nic zvláštního a jeho to překvapilo. Můj partner, režisér jednoho divadla řekl: dobře a představ si já miluji ženy a? To neznamená nic nebo rozhodně to neodpovídá na otázku co je pro tebe v životě důležité. Proč brát to, že je homosexuál jako nějaký extrém.

A co myslíte o feminismu?

A feminismus, tomu už vůbec nerozumím. Podle mého jsme si všichni stejně rovni. Můžeme se rozhodnout, jak to bude fungovat. Já rozumím, když žena řekne, že chce právo volit, samozřejmě, to je normální, ale v tuto dobu, v našich zemích tomu opravdu nerozumím. Jednou Emma Watson, řekla, že nedostává takový honorář jako mužští herci, Emma Watson má o spoustu víc peněz než já :) A nějaké stereotypy. Víte to záleží jakého partnera si vyberete, někdy je doma žena, která vaří stará se a někdy je to muž. V našich zemích a této době máme spoustu možností. Rozumím feminismu v Arabských zemích, ale u nás, tady je to vaše rozhodnutí. My můžeme mluvit, vybírat si, rozhodovat se. Nesouhlasím s nějakými

stereotypy. Já se nechci cítit provinile, já se nějak špatně nechovám a chlapi kolem mě taky ne. Otevíráme ženám dveře, pomáháme jim do kabátu. Ženy mají den matek, den žen, ženský filmový festival. Proč tohle nemáme my? Opravdu nějak nerozumím těmto tématům a pocitům jakési diskriminace, rozhodně ne v našich zemích.

V mých filmech se možná tato témata nějakým způsobem objevují, ale určitě ne proto, aby se na ně upozorňovalo. Spíše to беру jako součást našeho světa a života.

Myslíte, že kdyby, jste natočil Taxidermii před 30ti lety, šla by do kin? Byl by tento snímek vůbec publikován?

Já si myslím, že by to prošlo. Nejsou tam žádné velké tabu věci. Je to celkem otevřený film, kde se nic neschovává, ale 50 a 60 léta v kinech byla doba, kdy se tyto tabu témata lámali, začínalo se s otevřeností a upřímností. Takže si myslím, že by to klidně do kin jít mohlo. Existují nějaké kontroverzní snímky, které v té době vyšly, znáte režiséra Marca Ferreri? To byl jeden z těch odvážných. Bylo tam násilí, sex, přejídání a takové ty věci, co se dříve moc neukazovaly. Myslím si, že socialistická doba byla v tomto jiná, takže vlastně máte pravdu, kvůli režimu a politice by to bylo komplikované, ale co se týče diváků a tvůrců, ti na to byli připraveni. Možná by Taxidermia mohla být vytvořena, natočena, ale nebylo by možné ji veřejně promítat. Já si pamatuji jeden takový film, který byl vlastně zakázaný, to bylo právě ještě před revolucí, ale bylo jedno místo, kde ho lidi mohli vidět. Tajně ve filmovém klubu. A každý týden ho viděla spousta lidí. Z tohoto filmu vzniklo známé slovní spojení „Život není sladkost“ my to v Maďarsku používáme a my jako děti to vůbec netušily, že to pochází z tohoto filmu. A všichni si to tak šuškali a tajně o tom filmu mluvili a v 90tých letech se film mohl promítat veřejně. Možná by to tak bylo s Taxidermií, že by to bylo zakázané a po revoluci by mohl ven. Možná by Taxidermia byla ještě slavnější, zakázané ovoce chutná nejlépe, proto ty zakázané, trezorové filmy jsou nyní tak oblíbené. Já musím říct, že jsem se trochu bál, když jsme vytvořili Taxidermii, bál jsem se reakcí, zpětných vazeb a recenzí. Ale vlastně se to líbilo a mělo to úspěch, to jsem úplně nečekal. Pro mě to jsou krásné vzpomínky, nečekal jsem takový úspěch.

Když jsem si četla kritiku na Taxidermii, většina byla pozitivní, našly se tam nějaké takové konzervativnější názory, které film shodily, ale většina z kritiků reagovala kladně.

My jsme obvykle během promítání ztratili 10 nebo 20% diváků. Prostě to není film pro každého, ne každý to zvládnul a vydržel až do konce. Ale nám to nevadilo, já netvořím průměrné filmy pro každého, jsem rád jiný a jsem rád, že mám své diváky.

Jak máte rád Českou republiku a Karlovy Vary?

Češi mají hrozně rádi Taxidermii, pořád mě zvou na nějaké festivaly a je to velmi milé. Objížděl jsem i malé komorní filmové festiválky, které se konaly všude možně po Česku. Mám velmi dobré vzpomínky na Karlovarský festival a celkově do Česka jezdím rád. V roce 2015 jsem dostal cenu v Karlových Varech za film Volný pád (Free fall).

Jak byste popsal typického maďarského diváka? Co je na nich speciálního, čím jsou odlišní?

Vlastně ani necítím nějaký speciální rozdíl. Maďarský divák má mnohem radši americké filmy než ty tuzemské, to je vlastně můj hlavní postřeh. Ale to je téměř ve všech evropských zemích. Bohužel jen pár lidí má rádo rozdílný storytelling a filmmaking než jsou právě ty „hollywood movies“. Nyní zde máme spoustu režisérů, kteří chtějí být jako ti američtí. Snaží se dělat podobné filmy nebo TV seriály, které jsou asi celkem profesionální, ale na druhou stranu nudné, protože je to stejné jako ty americké. Ale maďarští diváci to mají prostě rádi, není to americké, je to maďarské, naše, ale je to dokonale podobné tomu americkému. Nerozumím, proč to mají tak rádi, když ta jedinečnost se úplně vytrácí. Opravdu jen pár lidí ocení originalitu a zajímají se o něco jiného, nového. Ty komerční témata a jejich zpracování je mnohem oblíbenější. Ale pro mě je největší potenciál v originalitě a otevřenosti. My můžeme dělat to, co oni nemůžou, něco co Američani nikdy neudělají, mají pravidla, co se týče peněz. Jsou velmi chytří a profesionální, ale nemají tak volnou ruku. České, polské, maďarské, rumunské filmy jsou mnohem zajímavější, tedy pro mě. Možná ty rumunské jsou pro mě úplně nejzajímavější, ty dělají přesně to, co říkám. A mají určitě větší množství diváků, kterého to zajímá.

Myslíte si, že existuje nějaký typický žánr nebo způsob, kterým nyní tvůrci filmu jdou nebo jinak řečeno jak teď točí? Mluvil jste o originalitě, představivosti, otevřenosti.

Někdo mi řekl, pár let zpátky, že pozná jaký film je maďarský. Ale ne kvůli jazyku, ale protože každý maďarský film má „dream sequences“ (posloupnost snímků). Představivost, fantazii něco magického speciální to jsou takové moderní znaky, které dost režisérů používá. Ne ty komerční režiséři, ale takový ti kontroverznější, odvážnější.

A vaše generace? Mluvil jste o úspěchu vašeho spolužáka a o projektech na kterých jste společně pracovali.

Moje generace tvořila alternativní filmy. Obvykle silná témata, velké životní otázky, otázky mladých lidí atd. Nějací tvůrci moji generace se zaměřovali na politická témata.

Děláte si vždy scénář i režii sám?

Pracuji se scénáristy, kameramany a všechno diskutujeme a spolupracujeme vlastně. V některých filmech jsem si to dělal scénář i režii sám, ale není to pravidlo.